

імунологічні та інші біологічні показники поросят. Дослідження проводили в КСП "Авангард" та ім.Петровського Миргородського району Полтавської області.

За нашими даними, при збагаченні комбікормів каровітаном (10 мг/кг корму) спостерігається повне збереження свинопоголів'я. Жива маса тварин навіть після перенесення експериментального гострого коетоксикозу через місяць досягала контрольної маси. Застосування каровітану на племзаводі ім. Декабристів двічі підвищувало стійкість телят різних вікових груп проти захворювання їх на коетоксикоз та інші хвороби.

Для видалення та часткової інактивації коєвої кислоти в організмі тварин радимо згодувати їм із кормами активоване вугілля (карболен) із розрахунку 1,0–5,0 г на теля і порося та 0,5–1,0 г — птиці з наступним випоюванням 1%-ного розчину калію марганцево-кислого протягом 1–2 діб.

Профілактика коетоксикозу, як й інших мікотоксикозів, включає організацію правильного зберігання і переробки кормів, що про-

філакує розвиток у них токсигених плісневих грибів, а також контроль за дотриманням технології зберігання кормових субстратів.

Перед згодуванням партії кормів необхідно обов'язково досліджувати їх на враження токсичними грибами. При відхиленні органолептичних властивостей від норми (зміна кольору, запаху, наявність заплісневелих ділянок, злежаність, підвищення температури тощо) корми перевіряють на токсичність і тільки після одержання негативних результатів міколого-токсикологічного аналізу їх дозволяють включати до раціону тварин.

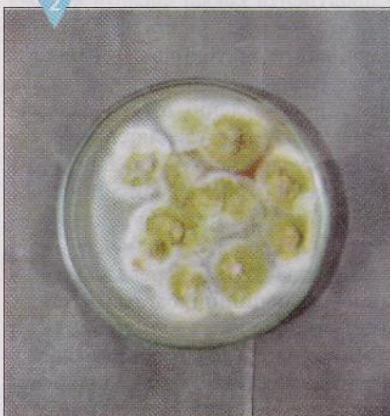
Крім встановленої нами ролі коєвої кислоти в етіології коетоксикозу тварин і птиці, останніми роками цей грибний метаболіт знайшов застосування в харчовій промисловості як антиоксидант жирів (Bernat Gunter, 1992) та агент, що пригнічує розмноження в м'ясних виробках гнильної мікрофлори (B.Hozova, R.Uherova, 1994).

Коєву кислоту також використовують як синергіст при виробництві деяких антибіотиків та інсектицидів (Patrik F.Doun, 1990, A.Kadahara, 1990).

Отже, пошук та відбір серед мікобіоти кормів продуцентів коєвої кислоти — продукту з різнобічними властивостями — має першочергове значення не тільки при діагностиці коетоксикозу тварин і птиці, а й для виявлення серед мікроміцетів перспективних штамів, що характеризуються високим рівнем біосинтезу мікотоксину. Проблема вивчення біологічної активності останнього відкриває нові перспективи використання в народному господарстві.

Рецензент: В.Ф.Галат, доктор ветеринарної медицини, професор

На фото (зліва направо): Еме Максим Теа, Світлана Харченко, Наталія Куц, Володимир Шуба

Одним із суттєвих факторів, що стримує ріст поголів'я свиней і знижує їх продуктивність, є гельмінтози, серед яких одне із провідних місць за розмірами збитків належить метастронгілозу. Питання ускладнюється тим, що спеціалісти ветеринарної медицини часто це захворювання не діагностують, а отже, не проводять відповідних лікувально-профілактичних заходів.

ЩОДО ЕПІЗ

У різні роки в Україні вивчали деякі питання епізоотології метастронгілозу свиней та біології його збудників (І.С.Куликов, 1941; З.Г.Попова, 1941; Л.П.Погребняк, 1952, 1967; Р.С.Чеботарьов, 1957, 1961; В.В.Сердюк, 1969, 1970). Тривалий час ця інвазія була поза увагою фахівців, а існуючі лікувально-профілактичні заходи базувались на старих методах і засобах дегельмінтизації тварин.

Метою нашої роботи було вивчення поширення метастронгілозу свиней у свинарських господарствах з різною технологією утримання тварин, встановлення видового складу метастронгіл, а також видового складу земляних черв'яків — проміжних живителів метастронгіл.

Поширення метастронгілозу вивчали протягом 1992—1995 рр. за допомогою методу овоскопічних досліджень фекалій та неповних гельмінтологічних розтинів легень свиней. Овоскопічні дослідження проводили в обласних, районних лабораторіях ветеринарної медицини та в лабораторії кафедри паразитології Білоцерківського державного аграрного університету. Всього було досліджено 4084 тварини різних вікових груп (10—12% від загальної кількості поголів'я свиней з 24 господарств Волинської, Житомирської та Чернігівської областей).

Для гельмінтоовоскопічного дослідження використовували комбінований метод з розчином нітрату амонію. Неповні гельмінтологічні розтини легень свиней проводили на Чернігівському, Прилуцькому та Житомирському м'ясокомбінатах. Враховані дані розтинів легень 10215 свиней з 91 господарства Чернігівської, Житомирської та Хмельницької областей. 2127 екземплярів гельмінтів стали об'єктами визначення видового складу метастронгіл. Цю роботу виконували в музеї Всеросійського інституту гельмінтології ім. К.І.Скрябіна та в лабораторії кафедри паразитології БЦДАУ.

Вивчення джерел і шляхів ураження

У результаті овоскопічних досліджень яйця метастронгил виявили у 409 тварин. Екстенсивність інвазії (ЕІ) становила 10,01%, а інтенсивність інвазії (І.І.) — 19 екземплярів у 3 г фекалій.

Метою наших досліджень було також вивчення впливу технології утримання на ураженість свиней метастронгілами. Найбільш ураженими були свині в традиційних товарних господарствах порівняно із

При вивченні видового складу земляних черв'яків та їх природного ураження личинками метастронгил ми ідентифікували 4 види: *Allolobophora caliginosa* (Sav.) f. *typica*, *Bimastus tenuis* (Sav.), *Eisenia foetida* (Sav.), *Lumbricus rubellus* Hoff. Екстенсивність та інтенсивність інвазії різних видів були неоднаковими. Найчастіше були уражені личинками метастронгил люмбрициди виду *Eisenia*

ООТОЛОГІЇ МЕТАСТРОНГІЛЬОЗУ

СВИНЕЙ ТА БІОЛОГІЇ ЙОГО ЗБУДНИКІВ

Юрій АРТЕМЕНКО,
доктор ветеринарних наук,
професор
Анатолій АНТИПОВ,
старший науковий співробітник
Білоцерківський державний
аграрний університет
Ренат САФІУЛІН,
доктор ветеринарних наук
Всеросійський інститут
гельмінтології ім. К.І.Скрябіна

свиней метастронгілами проводили в 4 господарствах. Люмбрицид (проміжних живителів метастронгил) збирали в свинарниках, на вигульних майданчиках і на території товарних ферм. Видовий склад земляних черв'яків вивчали в лабораторії кафедри паразитології за методикою І.І.Малевича (1950). Було досліджено 800 черв'яків.

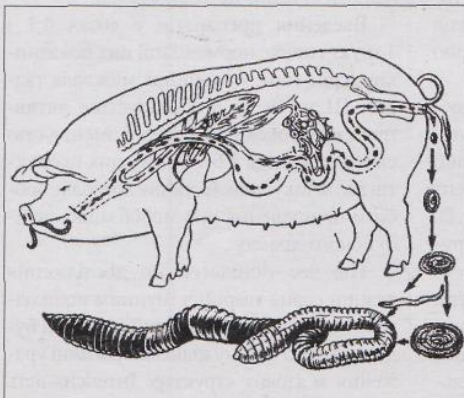

Схема розвитку метастронгил у свині

спеціалізованими. Екстенсивність інвазії у свиней на товарних фермах, де система утримання стаціонарна та напівстаціонарна, становила 12,34% та 16,77% при інтенсивності інвазії 19,3 та 22,1 яєць в 3 г відповідно. У спеціалізованих господарствах, куди тварини поступали з господарств-постачальників, ураженість становила 4,16% при інтенсивності інвазії 5,5 яєць у 3 г фекалій. У господарствах із закінченням циклом виробництва свинини метастронгільозу не виявляли.

При проведенні неповних гельмінтологічних розтинів легень метастронгилі знайдені у свиней з 43 господарств. Екстенсивність інвазії становила 47,25% і в окремих господарствах коливалась від 0,5 до 57,14%. При аналізі епізоотичного стану окремих господарств констатували, що метастронгилі виявили у 340 свиней, що становить 3,33% досліджених тварин при інтенсивності інвазії 32 екземпляри. Отже, І.І. коливалась від 4 до 68 екземплярів на одну тварину. Найбільш уражені свині в господарствах з напівстаціонарною системою утримання і незадовільними санітарними умовами. В цих господарствах екстенсивність інвазії становила 8,35% при її інтенсивності 35 яєць у 3 г фекалій. У спеціалізованих свинарських господарствах із закінченням циклом виробництва свинини метастронгільозу інвазію не встановлено. В цілому неблагополучними були 16 (із 20 досліджених) районів вищезгаданих областей (80,0%).

При камеральній обробці 2127 екземплярів гельмінтів установили два види метастронгилід: *Metastrongylus elongatus* (Dujardin, 1846) і *Metastrongylus pudendotectus* (Wostokow, 1905). *Metastrongylus elongatus* знайдено у 64 зборах (71,91%); *Metastrongylus pudendotectus* — у 2 (2,25%); змішана інвазія *Metastrongylus elongatus* і *Metastrongylus pudendotectus* — у 23 зборах (25,84%).

foetida. Екстенсивність інвазії останніх становила 69,41% при інтенсивності 16 личинок. Дещо нижчий, але досить високий рівень інвазії виявили у люмбрицид виду *Bimastus tenuis*. Екстенсивність інвазії — 59,20%, а інтенсивність — 15 екземплярів. При порівнянні ступеня ураження проміжних живителів метастронгил із різних місць території свиноферм виявили, що найвищим він був у пробах із приміщень. Ураженість люмбрицид *Eisenia foetida* становила 81,25—86,67%, а інтенсивність — 16—22 личинки; *Bimastus tenuis* — 60,0—76,67% та 12—17 личинок відповідно. Значно рідше виявляли личинок у черв'яків видів *Allolobophora caliginosa* та *Lumbricus rubellus*, яких збирали на вигульному майданчику та території свиноферм. Екстенсивність інвазії дорівнювала 6,43 та 17,6%, а інтенсивність відповідно — 3 та 5 личинок.

При вивченні динаміки ураженості земляних черв'яків личинками метастронгил сезонних коливань не виявили. Інвазію діагностували цілорічно з показниками екстенсивності інвазії від 35,1 до 43,5% з невеликим збільшенням у червні.

Таким чином, результати наших досліджень свідчать про значне поширення метастронгільозної інвазії у свиней перш за все у господарствах польської зони України. Найбільшу екстенсивність метастронгільозної інвазії у свиней зареєстровано в господарствах із стаціонарним та напівстаціонарним утриманням свиней, найменшою або відсутньою вона була у спеціалізованих господарствах. У свиней паразитує два види метастронгил — *Metastrongylus elongatus* та *Metastrongylus pudendotectus*. Більш поширений вид — *Metastrongylus elongatus*. Небезпеку для ураження свиней метастронгілами мають приміщення та території свиноферм з накопиченням гною, куди тварини мають постійний доступ.